
Názory na další rozšiřování Evropské unie

Tony Brown

„Tyto země patří k Evropě stejně jako my. V dobách, kdy jedním z prvních pout, spojujících Irsko s kontinentem, byly irské koleje..., tvořily tento řetězec nejen známé univerzity v Lovani, v Paříži, ve Vídni a v Římě, ale i Krakov a Praha. Ohlížíme-li se dvacet let zpět, kdy jsme do Společenství vstupovali, či třicet pět let, kdy jsme o členství v něm poprvé žádali, musíme přivítat a podpořit naše evropské přátele, kteří teď nastupují svou objevitelskou pout, kterou my už máme za sebou.“ Těmito slovy vyjádřil někdejší premiér Albert Reynolds celkově pozitivní přístup Irska k rozšiřování Evropské unie, zvláště pak k jejímu dalšímu rozšíření na východ a na jih.

Irsko, které bylo jednou z prvních zemí, o něž se Evropské společenství rozšířilo, mělo ze svého členství ve Společenství prospěch, což je všeobecně uznáváno, jak zdůrazňují výsledky každého průzkumu veřejného mínění, který se této problematice týká. Přes hospodářské a sociální problémy, jež s sebou nese trvale vysoká míra nezaměstnanosti v Irsku, je jasné, že členství ve Společenství dalo zemi takové místo v evropských a světových záležitostech, které by její velikost a zeměpisná poloha nikdy nemohly zdůvodnit. Lze to znovu vyjádřit slovy bývalého premiéra: *„Irsko sedí u jednoho stolu v orgánech Unie.“* A může tam, jak se nedávno vyjádřil bývalý francouzský prezident Mitterrand, když ve Vídni hovořil o stejné důstojnosti větších a menších států, *„mluvit svou osobitou řečí“*.

Dnes je v národním zájmu Irska, aby se Evropská unie rozvíjela jako blok dynamický a otevřený, nikoli jako blok uzavřený a zahleděný sám do sebe. Jediná realistická vyhlídka, že se vyřeší hospodářské i sociální problémy Irska, spočívá v tom, že vzniknou obchodní a jiné firmy, které dokáží fungovat a uspět na otevřených a rozšiřujících se trzích. K tomu je zapotřebí jak příslušných postojů a schopností v Irsku, tak vnějšího prostředí, vytvářeného svobodou pohybu a růstem tržních příležitostí. Že se takové pro nás příznivé prostředí objeví, je v rozšiřující se Evropské unii pravděpodobnější. Jak ve své zprávě Irsko v Evropské unii poznamenala Národní hospodářská a sociální rada (National Economic and Social Council): *„Budoucnost Irska je v co nejširší účasti v Evropském společenství. Hlavní tezí této zprávy je, že úplná hospodářská, měnová a sociální integrace je v nejvlastnějším zájmu Irska.“*

Budoucí rozšiřování Evropské unie

V předběžné zprávě o rozšiřování Evropské unie z roku 1994, kterou uveřejnil Ústav pro evropské záležitosti (Institut of European Affairs), se tvrdilo, že budoucí rozšiřování je jediným pozitivním prvkem dynamismu na současné evropské scéně. Po všech negativních reakcích, vyvolaných peripetemií Maastrichtu, krizí ERM (mechanismus směnných kurzů) a selháním v bývalé Jugoslávii, lze v prodlužující se řadě čekatelů na členství a v úspěšném završení první etapy jednání o přistoupení se zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) spatřovat projev síly a přitažlivosti Evropské unie, uznání vize, kterou v sobě ztělesňuje, a důkaz, že je schopna citlivě a efektivně politicky jednat.

Zpráva Ústavu pro evropské záležitosti poukázala na to, že tváří v tvář výzvě rozšiřování v historickém okamžiku, kdy mohla převážít psychologie „pevnosti Evropa“, dala Evropská unie jasně najevo, že chce být ve starostmi sužované a rychle se měnící Evropě

otevřená a všezahrnující. Pro mnoho lidí v nových demokraciích střední a východní Evropy byl tento závazek poselstvím naděje. Irsko má zájem, aby se tato naděje stala skutečností.

Z hlediska Irska je v sázce mnoho. Být malým členem dvanáctičlenného klubu znamená mít určitý vliv s jasně vymezenými obecně sdílenými zájmy, které lze prosazovat aktivní diplomacií a vytvářením účinných vazeb. Situace, kdy bude jednou ze třiceti zemí, bude kvalitativně odlišná, i když pomineme složité institucionální otázky. Irsko bude muset prokázat výjimečnou dovednost a značné úsilí, aby si zachovalo určitý politický vliv v uskupení, v němž bude reprezentovat tři čtvrtiny procenta veškerého obyvatelstva.

Jde o závažnou otázku, jíž je třeba se zabývat. Vyváženosť mezi integrací a rozmanitostí byla vždy problémem. Politologové a političtí komentátoři se otázkou evropské kultury a identity zabývají právem; nejpozitivnější a nejnaléhavější odpověď však dal prezident Václav Havel ve své historické řeči v Evropském parlamentě: „*Evropa je kontinent zeměpisně, etnicky, národnostně, hospodářsky a politicky neobyčejně různorodý. Přesto všechny jeho součásti jsou a vždy byly svým osudem natolik spjaty a propojeny, že celý kontinent lze oprávněně popsat jako jeden jediný, byť složitý politický celek. Cokoli v jakékoli oblasti lidského počínání významné, ať k tomu došlo v Evropě kdekoli, mělo vždy přímé i nepřímé důsledky pro celý světadíl. Dějiny Evropy jsou vskutku dějinami stálého hledání a přetváření jejích vnitřních struktur a vztahů mezi částmi, které ji vytvářejí...*“

V Irsku se chápalo, že se v tomto názoru velmi jasně odráží odhodlání stále většího počtu evropských zemí nalézt své místo v rámci Evropské unie, a tak se zbavit nejistoty, zároveň však si i zachovat smysl pro svou samostatnost a národní identitu. Lze při takovém vývoji nalézt potřebnou rovnováhu mezi velikostí a efektivností? Lze osvědčené metody Unie – např. Monnetovu metodu – úspěšně aplikovat na situaci, kdy bude mít Evropská unie více členů? Zde se otevírají široké problémy vládnutí a řízení. Zvláštní pozornost je třeba věnovat zejména federalismu, subsidiaritě, možnosti na něčem se nepodílet, legitimitě a odpovědnosti a existenci či neexistenci „tolerantního konsenzu“, pokud jde o evropskou integraci.

Rozšíření Evropské unie, aby zahrnula státy ESVO – Rakousko, Švédsko a Finsko –, se jasně chápe jako něco, z čeho má Irsko prospěch. Těmto zemím jsou společné nejen obdobné názory, pokud jde o svět a o Evropu, zejména pokud jde o bezpečnost a obranu; společné jsou rovněž prosperující ekonomiky, které mohou přispívat do fondů Evropské unie. Příští etapa rozšiřování však zahrne země, jejichž hospodářská a finanční situace je velmi rozdílná.

K nejdůležitějším otázkám, dotýkajícím se ekonomiky a rozpočtu, jež dnes z perspektivy rozšiřování vyplývají, patří následujících pět hlavních problémů:

- nové tržní šance a perspektiva, že členské státy ESVO, vstupující do Evropské unie, budou do ní investovat, což bude později vyváženo konkurencí východních ekonomik s nízkými náklady, od nichž lze očekávat, že budou konkurovat i v oblasti investic;

- počáteční pozitivní dopad na strukturální fondy a na rozpočtovou vyrovnanost Evropské unie v důsledku toho, že čtyři žadatelé z okruhu členských států ESVO budou do jejího rozpočtu více přispívat, než z něj čerpat;

- tlak na zvýhodněný status Irska, pokud jde o strukturální a kohezní fondy; v důsledku vstupu visegrádských zemí se Irsko zařadí kamsi uprostřed a jeho status, pokud jde o hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele, dosáhne bodu, kdy čerpání z kohezního fondu bude ohroženo;

- tlak se bude týkat i společné zemědělské politiky a rybolovu, protože zemědělský a potravinářský potenciál středoevropských a východoevropských zemí je značný; otevřou se šance pro irské investice do těchto zemí a tam bude třeba také zaměřit strategii;

- celkově vznikne nová situace, jež bude výzvou, volající po národním a odvětvovém plánování a po inovacích; v této souvislosti by mohl být poučný příklad některých zemí, které o členství požádaly (např. Finska).

Názory irské vlády

Oficiální stanovisko irské vlády, pokud jde o další rozšiřování Evropské unie, bylo důsledně kladné. Už v úvodu jsem citoval názor bývalého premiéra Alberta Reynoldse. Ve své řeči pronesené v Ústavu pro evropské záležitosti dále uvedl: „*Existují i jiné výzvy, jimž se nemůžeme vyhnout. Jednou z nejdůležitějších je podpora, kterou musíme poskytnout, abychom zajistili, aby země, které se vymanily z více než čtyřicetiletého politického útlaku a z hospodářské stagnace, mohly v Evropě zaujmout takové místo, jaké jim právem náleží. Když jsem se před měsícem účastnil summitu Rady Evropy ve Vídni, s pohnutím jsem sledoval, jak všechny tyto země zaujímají své místo coby svobodné a demokratické státy... Irsko jako ostrovní země na západní výspě Evropy, jejíž styky s kontinentem byly po dlouhou dobu omezeny na minimum, by nemohlo s čistým svědomím přihlížet situaci, v níž by země střední a východní Evropy byly donekonečna v Evropě oddělením druhé třídy.*“

Reynoldsovův nástupce John Bruton podporu irské vlády dalšímu rozšiřování znovu zopakoval. Ve své řeči před irským parlamentem (Dail Eireann), proslovené po setkání hlav států a vlád na Mallorce, zdůraznil, že „*plně podporuje právo zemí střední a východní Evropy, Kypru a Malty na členství v Unii*“.

Politická diskuze o rozšíření se od široce přijímané zásady rychle přenesla na hodnocení problémů, které vzniknou, rozšíří-li se Evropská unie natolik, že zahrne možná dvacet sedm členských států. Přitom se zdůrazňuje, že takový vývoj postaví jak před ni, tak před samotné státy, které o členství žádají, složitý komplex šancí i výzev. Ve své řeči před irským parlamentem, o níž jsem se už výše zmínil, premiér John Bruton zdůraznil, že „*příští kolo rozšiřování bude pro Unii nepochybně obtížnější, než kolo předchozí. Země střední a východní Evropy jsou – pokud se týká hospodářského rozvoje – značně pod průměrem EU. To s sebou nepochybně přinese obtížné otázky, jak na tyto země usilující o členství aplikovat stávající společné politiky... Tyto politiky, jakými jsou vnitřní trh a společná zemědělská politika, které Unii hospodářsky a sociálně značně prospěly, si musí podržet. Rozšíření se tedy nesmí stát záminkou ke zničení toho, čeho bylo už dosaženo. To neznamena, že příští kolo jednání o rozšíření nebude obtížné, přinejmenším pro Irsko. Překonání těchto překážek bude na všech stranách vyžadovat pružnost a fantazii.*“

Důraz na složitost a obtížnost nadcházejících jednání o vstupu do Evropské unie se promítl do řady oficiálních prohlášení jak premiéra, tak viceprezidenta Dicka Springa. Projevil se i v prohlášeních irského člena Reflexní skupiny, ministra zahraničních věcí Gay Mitchella.

Když premiér John Bruton hovořil v parlamentě o výsledcích zasedání Evropské rady v Cannes, zmínil se o setkáních politických představitelů Evropské unie s příštími potenciálními členy, k nimž v Cannes došlo: „*Výměna názorů s představiteli těchto zemí nám umožnila znovu přezkoumat strategii jejich přípravy na přistoupení. Rada zejména odsouhlasila Bílou knihu o začleňování těchto zemí do vnitřního trhu, připravenou Komisí. Bílá kniha charakterizuje správní, legislativní a právní prostředí, nezbytné k účinnému přijímání zákonodárství vnitřního trhu... Rozšiřování Unie na východ a na jih představuje scénář, který klade před Irsko jak problémy, tak šance. Vláda bude pečlivě studovat důsledky přistoupení těchto států na jednotlivá odvětví irského hospodářství. Zatím se diskuze soustředovala na obavu, že se finanční výhody Irska rozplynou v důsledku dalšího rozšíření. Nepřehlížejme však šance, které se před námi otevrou v obchodu... tím, že získáme přístup k rozsáhlým a poměrně nenasyceným trhům.*“

V řadě projevů týkajících se jednotlivých aspektů přípravy Irska na předsednictví v Evropské radě v roce 1996 a na Mezivládní konferenci poukázal irský ministr zahraničních věcí na oblasti, jimž zřejmě bude třeba v rámci celkově pozitivního přístupu k rozšiřování věnovat pozornost.

Ve svém projevu před zástupci podnikatelských kruhů Dick Spring tvrdil, že „*základem celkového přístupu Irska k problémům, jež se na Mezivládní konferenci objeví, bude*

náš názor, že je třeba udržet rovnováhu mezi institucemi, má-li rozšířená Unie efektivně fungovat“. V této souvislosti zdůraznil:

- ochranu pravomocí a působností Evropské komise;
- další posílení postavení Evropského parlamentu, včetně rozšíření spolurozhodování;
- rozšíření hlasování na principu kvalifikované většiny v rámci prvního pilíře Maastrichtské smlouvy a zachování jednomyslnosti tam, kde jde o základní národní zájmy (např. v citlivé oblasti bezpečnosti).

Některé z těchto bodů dále rozvinul: *„Klíčovým je zde právo každého členského státu nominovat člena Komise... Podle mého názoru je věcí zásadní důležitosti, aby každý členský stát mohl člena Komise nominovat i nadále. Proti názorům, směřujícím k likvidaci tohoto práva, se Irsko postaví... Existuje silící a politováníhodná tendence, nemajícit sebe-menší oporu v realitě, analyzovat děbu hlasů v Radě pouze z hlediska hlasů větších členských států. Hlasy v Radě se nikdy nedělí tak, že by velké státy stály proti malým státům. To, jak které státy hlasují, je dáno problémem, o němž se jedná... přivítáme reformní návrhy, jejichž cílem je zvýšit efektivnost systému. Každý členský stát, předkládající návrhy na reformu, však bude muset prokázat, že jeho návrhy skutečně vyústí v účinnější systém.“*

Ve své řeči před Evropským parlamentem se ministr zahraničních věcí dotkl dalšího důležitého problému, když argumentoval, že *„zahrne-li rozšířená Unie země, které se nacházejí v různých fázích hospodářského rozvoje a mají různé názory na vývoj integrace, bude se tvrdit, že ne všechny země mohou nebo budou postupovat stejně rychle nebo stejným směrem“.* Dále uvedl, že Irsko dávalo vždy přednost jednorychlostnímu přístupu k integraci a stavělo se např. proti názorům, že existuje „jádro“ členských států. *„Velmi bychom se zdráhali přijmout jakékoli uspořádání, které by časem vedlo k rozdělení Unie do různých rychlostních stupňů...“*

V téže řeči se zmínil i o určitých problémových oblastech hospodářské politiky, souvisejících s rozšiřováním na jih a na východ: *„S takovým rozšířením budou nepochybně spjaty šance i problémy. Souběžně s tím, jak se tyto země přibližují k členství v Unii, se jejich trhy stále více otevírají našim výrobkům. Jejich podniky budou zároveň stále více soutěžit s našimi na trzích Unie.“*

Možné budoucí přistoupení řady zemí, jejichž ekonomiky jsou méně rozvinuté než ekonomiky stávajících členů, nepochybně klade závažné otázky. Unie a členské státy budou muset velmi pečlivě studovat důsledky dalšího rozšiřování např. na společnou zemědělskou politiku a na regionální politiku Unie. Do plnohodnotné diskuze o důsledcích budoucího rozšíření se nebude možné pustit dříve, než budeme mít jasnější představu o tom, jak bude třeba přizpůsobovat společné politiky a jaké celkové finanční důsledky pro rozpočet Unie to bude mít.“

V nedávných prohlášeních ministra zahraničních věcí a irského zástupce v Reflexní skupině se poukázalo na důsledky budoucího rozšiřování na diskuzi o společné zahraniční a bezpečnostní politice a obraně. Ve svých vystoupeních uznali, že bezpečnost a stabilita mají pro potenciální členské státy ve střední a východní Evropě zásadní význam. *„Jednou z hlavních výzev, jež dnes před Unii a dalšími organizacemi zabývajícími se evropskou bezpečností stojí, je, jak odpovědět na starosti střední a východní Evropy a pobaltských zemí, pokud jde o bezpečnost a vyhnout se přitom novému dělení Evropy.“* Bylo řečeno, že přizpůsobování struktur různých bezpečnostních organizací – Severoatlantické aliance, Západoevropské unie a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě – otevírá díky takovým inovacím, jako je Partnerství pro mír a přidružené partnerství v Západoevropské unii, nové šance pro spolupráci.

Společný parlamentní výbor

Společný výbor irského parlamentu pro zahraniční věci zveřejnil v září 1994 podrobnou zprávu o Rozšiřování Evropské unie. Pokud jde o další rozšiřování, obsahuje zpráva zejména následující klíčové teze: *„Problémy, jež s sebou nese toto rozšiřování, se kvalita-*

tivně liší od problémů, které vyvolala předchozí rozšíření, a to v důsledku problémů, před nimiž stojí někdejší komunistické státy, a adaptace, již bude muset projít sama Unie, má-li zvládnout další rozšiřování, aniž by se sama Unie podkopala. Volba mezi prohlubováním a rozšiřováním už neplatí. Rozšiřování směrem na východ má důležité dopady na společnou zemědělskou politiku, na politiku soudržnosti a na veřejné finance EU. Naruší ujednání, jež udržovala Unii v 80. letech... Unie se s dalším rozšiřováním nemůže vypořádat, aniž by se zabývala institucionálními otázkami...

Společný výbor podporuje pokračování procesu rozšiřování a staví se za současný fázovaný přístup k rozšiřování prostřednictvím jednání se skupinami evropských zemí na podobné úrovni rozvoje... Úspěch transformačního procesu na východě je v zájmu Unie. Společným cílem musí být začlenění někdejších komunistických zemí do kontinentálního systému, zajišťujícího stabilitu a bezpečnost... Doporučuje, aby se Irsko aktivně podílelo na hospodářských a sociálních programech určených pro proces přípravy, a tak kladlo základy trvalých a vzájemně prospěšných vztahů se zeměmi střední a východní Evropy.

Sociální partneři

Dvě důležitá prohlášení o důsledcích dalšího rozšiřování Evropské unie vzešla od významných představitelů ekonomických zájmů Irska.

Irské sdružení farmářů (Irish Farmers Association) ve svém materiálu týkajícím se Mezivládní konference zdůraznilo, že „*ukvapené rozšíření by uškodilo jak stávající EU, tak zemím střední a východní Evropy*“, a vyzvalo k vytvoření programu prozatímních kroků, jež by překlenuly období, nezbytné k zajištění schůdného časového harmonogramu rozšiřování. Dále navrhovalo, aby irská vláda v chystané Bílé knize o zahraniční politice „*zaujala stanovisko k realistickému harmonogramu rozšiřování z hlediska příslušných zemí, předpokladů a procesu rozšiřování*“.

Vůbec nemůže překvapit, že materiál Irského sdružení farmářů zdůraznil důsledky, které bude mít rozšiřování na východ a na jih pro společnou zemědělskou politiku. Materiál, v němž se líčí pravděpodobný dopad na společnou zemědělskou politiku a na rozpočet Evropské unie, vyzýval irské státní orgány, aby se ztotožnily se třemi zásadami:

- žádné rozhodnutí o rozšiřování se nepřijme, pokud nebudou přijata příslušná opatření ke zvýšení rozpočtu Evropské unie;
- přijetí programu Evropské unie ke zlepšení situace v zemích střední a východní Evropy prostřednictvím nového strukturálního fondu;
- záruka nejméně desetiletého přechodného období v oblasti zemědělství.

Irská konfederace podnikatelů a zaměstnavatelů (Irish Business and Employers Confederation) se podrobněji zabývala rozšiřováním ve svém materiálu o Mezivládní konferenci. Ve snaze předložit vyrovnaný názor na situaci materiál tvrdil, že rozšiřování Evropské unie:

- povede k politické a bezpečnostní stabilitě;
- posílí investiční klima v celé Evropské unii;
- prostřednictvím obchodu zvýší hospodářskou výkonnost zemí střední a východní Evropy.

Na druhé straně by však rozšiřování Evropské unie mohlo:

- vést k takovým nákladům na společnou zemědělskou politiku a soudržnost, které nelze unést;
- zkomplikovat rozhodovací struktury Evropské unie;
- omezit politický vliv Irska a snížit jeho viditelnost.

Konference poté doporučila, aby vláda zpracovala studii o hospodářských důsledcích budoucího rozšíření Evropské unie, a to nejen pokud jde o východ. „*Zatímco politické rozhodnutí dále rozšiřovat Unii už bylo učiněno, mnoho práce zbývá ještě vykonat, než se vytvoří nezbytné předpoklady pro úplné přistoupení, jež by uspokojily členské státy i země, které o členství žádají... problémy, o něž jde, se neliší od argumentů, jichž se užívalo ve*

prospěch vnitřního trhu a proti němu: existují zde hrozby i šance. Proto dříve než zaujme definitivní stanoviska, potřebujeme o informace přenou diskuzi.“

Další názory

Ve studii Ústavu pro evropské záležitosti, která byly vypracována v rámci diskuze o Maastrichtské smlouvě, je uvedeno, že míní-li Evropská unie vážně svůj deklarovaný úmysl pomáhat novým demokraciím úspěšně provést jejich hospodářskou a sociální transformaci a nabídnout jim perspektivu členství, musí se objevit otázka „fiskálního federalismu“ v souvislosti s rozsahem a efektivností redistribučních politik Unie: *„Je důležité s uznáním konstatovat, že se argument o prospěšnosti vyššího stupně fiskální unie ve Společenství neopírá jen – a ani ne především – o úvahy týkající se rovnosti mezi regiony či redistribuce. Hlavní argument má značný rozměr efektivnosti; dosažení skutečného společného trhu totiž... vyžaduje, aby se Společenství angažovalo v širokém spektru oblastí, o nichž se politicky rozhoduje a v nichž se přijímají politická opatření. Růst pravomoci Společenství v různých oblastech politiky bude tedy doprovázen růstem rozpočtu Společenství a větší fiskální unií...“*

V roce 1978 – tváří v tvář v podstatě „politickému“ rozšíření, zahrnujícímu Řecko, Španělsko a Portugalsko – Komise konstatovala, že *„chce rovněž znovu vyjádřit své hluboké přesvědčení, že výzva, kterou rozšíření představuje, je a musí být počátkem nové iniciativy Společenství na cestě k cílům, které vtyčili autoři smluv.“*

Rozvíjením soudržnosti Společenství, zejména posilováním svých rozhodovacích pravomocí a zvýšenými, a tedy efektivnějšími správními zdroji; formulováním a posilováním společných politik, zejména v nejrizikovějších sektorech; pokrokem na cestě k ambicióznější regionální politice; vypracováním odvážné sociální politiky v měřítku Společenství a zajišťováním zdrojů, zejména finančních, jež takovým cílům odpovídají, Společenství může, a proto i musí příznivě reagovat na aspirace zemí žádajících o členství ve Společenství.

Je třeba znovu zdůraznit, že pozitivně odpovědět zemím, jejichž přáním je upevnit demokracii a stát se i součástí Evropy nikoli statické, ale směřující kupředu, je o to důležitější, jelikož alternativou posilování by nebyla stagnace, ale úpadek a oslabení vzájemných vazeb, kdy žadatelé, stejně jako dnešní členové, by mohli všechno ztratit a nic nezískat.“

Toto stanovisko podpoří všechny kruhy, které v Irsku rozhodují a které stojí před velkou výzvou, jakou rozšíření představuje.

Politický rozměr rozšiřování „směrem na jih“ z počátku 80. let má dnes svou obdobu v politických, hospodářských a bezpečnostních tlacích, které zvyšují naléhavost současných diskuzí o budoucnosti visegrádkých zemí, pobaltských republik a dalších zemí střední a východní Evropy. Ve světle této reality 90. let Komise ve svém memorandu o rozšiřování z roku 1992 konstatovala: *„Rozšiřování je výzvou, kterou Společenství nemůže odmítnout. Ostatní země Evropy u nás hledají záruky stability, míru a prosperity a šanci hrát spolu s námi svou roli v integraci Evropy. Pro nové demokracie zůstává Evropa lákavou ideou, vyznačující základní hodnoty a aspirace, jež jejich národy po dlouhá léta útlaku udržovaly při životě. Upevnit jejich znovunalezenou svobodu a stabilizovat jejich rozvoj není jen v jejich zájmu, ale i v našem.“*

Ve své Závěrečné zprávě o maastrichtské krizi formuloval Ústav pro evropské záležitosti návrh, pocházející z jeho bruselské skupiny, aby se dvanáctka a země žádající o členství po obšírných konzultacích shodly na Slavnostní deklaraci o partnerství *„v zájmu zvýšení své efektivnosti a soudržnosti a zajištění důvěryhodnosti v očích svých vlastních občanů...“* Tato deklarace by měla definovat Evropskou unii jako občanskou společnost a měla by vtyčít rámec růstu, vedoucího do nového století. Stala by se úhelným kamenem celkové strategie, o níž se ve zprávě hovoří na jiném místě, a byla by úběžníkem, k němuž by trvale směřovaly jak diskuze, tak i praktické kroky.

Dějiny Evropského společenství jsou poznamenány přijímáním takových deklarací,

Schumanovou deklarací z 9. května 1950 počínaje. Navrhovaná nová deklarace by měla být „pokusem vyjádřit prostými a obecně srozumitelnými slovy význam, směřování a cíle integračního procesu, který vedl ke Smlouvě o Evropské unii a měl by být motorem dalšího pokroku a rozšiřování“.

* * *

„Fakt“ dalšího rozšiřování tedy plně akceptuje jak irská politická scéna, tak podnikatelské a odborné kruhy, v nichž se objevuje množství komplexních a naléhavých aktivit, které mají napomoci k transformaci a zajistit, že ekonomické výzvy budou převýšeny ekonomickými výhodami. Veřejná politika začíná jasně zdůrazňovat potřebnost informacemi podloženého a pragmatického přístupu k nově vznikající problematice, která je společná jak Evropské unii, tak skupině potenciálních členů na východě a na jihu. Cílem je zajistit, aby nevyhnutelný proces rozšiřování nevedl jen k širší Evropské unii, ale i k opravdu integrované pospolitosti, schopné dosáhnout cílů míru, prosperity a solidarity, jež jsou všem společné.

Literatura

- Brown, T.: Interim Report on EU Enlargement (Předběžná zpráva o rozšiřování EU). Institute of European Affairs, Dublin 1994.
- Bruton, J.: Statement to Dail Eireann on Majorca Summit (Řeč před irským parlamentem o summitu na Mallorce), září 1995.
- Bruton, J.: Statement to Dail Eireann on Cannes European Council (Řeč před irským parlamentem o summitu Evropské rady v Cannes), červen 1995.
- European Commission: Communication to the Council on Enlargement of the Community (Sdělení Evropské komise Radě o rozšiřování Společenství), 1978.
- European Commission: Communication to the Council on the Challenge of Enlargement, 1992.
- Havel, V.: Řeč před Evropským parlamentem. Strasbourg, březen 1994.
- Irish Business and Employers Confederation (IBEC – Irská konfederace podnikatelů a zaměstnavatelů): Ireland, the European Union and Economic Integration – A Business Perspective (Irsko, Evropská unie a hospodářská integrace – podnikatelské hledisko). Dublin, květen 1995.
- Institute of European Affairs (IEA – Ústav pro evropské záležitosti): Maastricht – Crisis of Confidence (Maastricht – krize důvěry). IEA, Dublin 1993.
- Irish Farmers Association (IFA – Irské sdružení farmářů): Submission to Government in Advance of the 1996 IGC (Materiál pro vládu před Mezivládní konferencí v roce 1996). Dublin, březen 1995.
- Mitchell, G.: Speech at Seminar on Italian Presidency (Projev na semináři o italském předsednictví). IEA, Dublin, září 1995.
- National Economic and Social Council (Národní hospodářská a sociální rada): Report No. 88 Ireland in the European Community (Zpráva č. 88 Irsko v Evropském společenství). Dublin 1989.
- O'Donnell Rory (ed.): Economic and Monetary Union (Hospodářská a měnová unie). IEA, Dublin 1991.
- Reynolds, A.: Address at Institute of European Affairs (Projev v Ústavu pro evropské záležitosti). Dublin, leden 1993.
- Spring, D.: Address to Seminar on the European Union (Projev na semináři o Evropské unii). University of Limerick, leden 1995.
- Spring, D.: Address to Seminar on CFSP (Projev na semináři o CFSP). University College Dublin, únor 1995.
- Spring, D.: Speech to the Party of European Socialists (Projev před Stranou evropských socialistů). Evropský parlament, Strasbourg, duben 1995.
- Spring, D.: Address to the Kerry Region of the Irish Business and Employers Confederation (Projev před oblastní organizací Irské konfederace podnikatelů a zaměstnavatelů v Kerry). Tralee, květen 1995.